

Κείμενο

[Υψηλή τέχνη για τους πολλούς]

Η σχέση μεταξύ τέχνης και χρήματος είναι αμφιλεγόμενη. Κάθε άλλο παρά σαφές είναι ότι τα κυριότερα επιτεύγματα που πραγματοποιήθηκαν και **αφορούσαν** στις τέχνες στο δεύτερο ήμισυ του 20^{ου} αιώνα οφείλουν πολλά στο χρήμα, με εξαίρεση ίσως την αρχιτεκτονική. Σ' αυτήν την περίπτωση το μεγάλο είναι και ωραίο ή έχει περισσότερες πιθανότητες να συμπεριληφθεί στους τουριστικούς οδηγούς. Από την άλλη μεριά, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι πιο πολύ και από την οικονομική ένα άλλο είδος ανάπτυξης επηρέασε ακόμα πιο βαθιά τις περισσότερες τέχνες. Πρόκειται για την ενσωμάτωσή τους στην πανεπιστημιακή ζωή, στους **θεσμούς** της ανώτατης παιδείας, την εκπληκτική επέκταση της οποίας πολλοί έχουν ήδη επισημάνει.

Η εξέλιξη αυτή είναι αξιοπρόσεκτη και από γενική σκοπιά μπορούμε να πούμε ότι η αποφασιστικής σημασίας ανάπτυξη της κουλτούρας στον εικοστό αιώνα, η άνοδος της επαναστατικής βιομηχανίας της λαϊκής **ψυχαγωγίας**, η οποία είναι προσανατολισμένη στη μαζική αγορά, περιόρισε τις παραδοσιακές μορφές της υψηλής τέχνης σε γκέτο για τις ελίτ. Από τα μέσα του αιώνα και μετά, σ' αυτά «κατοικούσαν» ουσιαστικά άτομα τα οποία είχαν πανεπιστημιακή μόρφωση. Το κοινό του θεάτρου και της όπερας, οι αναγνώστες της κλασικής λογοτεχνίας κάθε χώρας και το είδος της ποίησης και της πεζογραφίας που έπαιρναν στα σοβαρά οι κριτικοί, οι επισκέπτες των μουσείων και των γκαλερί τέχνης στη συντριπτική τους πλειονότητα αποτελούνταν από όσους είχαν τουλάχιστον αποφοιτήσει από τη μέση εκπαίδευση. Η κοινή κουλτούρα κάθε αστικοποιημένης χώρας στα τέλη του εικοστού αιώνα βασιζόταν στη βιομηχανία μαζικής ψυχαγωγίας, στον κινηματογράφο, στο ραδιόφωνο, στην τηλεόραση, στη μουσική pop. Σ' αυτήν την κουλτούρα συμμετείχε και η ελίτ, ιδιαίτερα μάλιστα μετά από τον **θρίαμβο** της μουσικής rock. Το είδος αυτό της μουσικής οι διανοούμενοι το προσάρμοσαν κατά τρόπο που να ανταποκρίνεται στο γούστο και τις αισθητικές επιλογές της ελίτ.

Παράλληλα, ο όγκος του κοινού στο οποίο απευθυνόταν η μαζική αγοραία βιομηχανία ερχόταν σε επαφή με τα είδη τέχνης που εκθείαζαν οι λάτρεις της υψηλής κουλτούρας, όπως στην περίπτωση του Παγκοσμίου Κυπέλλου Ποδοσφαίρου του 1990. Κατά τη διεξαγωγή του ο σπουδαίος βαρύτονος Pavarotti τραγούδησε κάποια άρια του Puccini. Όμως, υπάρχουν και περιπτώσεις στις οποίες ορισμένα τηλεοπτικά διαφημιστικά μηνύματα επενδύονται με μουσικά θέματα κλασικών μουσουργών, χωρίς να κατονομάζεται η **προέλευσή** τους. Εάν κανείς δεν ήθελε να ενταχθεί στις μεσαίες τάξεις, δεν είχε και καμιά έγνοια να δει κάποιο έργο του Σαίξπηρ. Στην αντίθετη περίπτωση, το πιο προφανές μέσο ήταν να περάσει τις απαραίτητες εξετάσεις στη μέση εκπαίδευση, πράγμα που δεν μπορούσε να αποφύγει, καθώς τα έργα του Σαίξπηρ αποτελούσαν εξεταστικά θέματα. Κάπως

έτσι, τα έργα υψηλής τέχνης, που ήταν κάποτε μόνο για λίγους, ήλθαν σε επαφή με τη μαζική κουλτούρα των πολλών και έγιναν προσιτά σε περισσότερους ανθρώπους.

Eric Hobsbawm (1999). *Η εποχή των άκρων*. Αθήνα: Θεμέλιο, 645 -648 (διασκευή).

ΘΕΜΑΤΑ

A. Να αποδώσετε περιληπτικά το κείμενο (80 - 100 λέξεις).

(μονάδες 20)

B. (Μονάδες 15)

B1. Πώς προσδιορίζει ο συγγραφέας τη σχέση ανάμεσα στην τέχνη και το χρήμα; (60 – 80 λέξεις)

(μονάδες 10)

B2. Ποια συλλογιστική πορεία ακολουθεί ο συγγραφέας στην πρώτη (Η σχέση ...επισημάνει.) παράγραφο του κειμένου;

(μονάδες 5)

Γ. (Μονάδες 15)

Γ1. Να γράψετε από μία πρόταση με καθεμιά από τις ακόλουθες λέξεις (επισημαίνονται στο κείμενο με **έντονη γραφή**). Φροντίστε, ώστε μέσα από την πρόταση να γίνεται φανερή η σημασία της κάθε λέξης: **αφορούσαν, θεσμούς, ψυχαγωγίας, θρίαμβο, προέλευση**. (Μπορείτε να διαφοροποιήσετε τον γραμματικό τύπο, δηλαδή την πτώση, τον αριθμό, το γένος, τον χρόνο κ.λπ.).

(μονάδες 10)

Γ2. «Από τα μέσα του αιώνα και μετά, σ' αυτά «κατοικούσαν» ουσιαστικά άτομα τα οποία είχαν πανεπιστημιακή μόρφωση.».

Γ2.α. Στην παραπάνω περίοδο να εντοπίσετε την αναφορική πρόταση.

(μονάδες 2)

Γ2β. Να γράψετε αν αυτή είναι προσδιοριστική ή παραθετική/προσθετική και να αιτιολογήσετε την επιλογή σας.

(μονάδες 3)